

стандартов, устанавливающих номенклатуру показателей качества групп однородной продукции. М.: Издательство стандартов, 1984, 32 с.

**УДК 336.71:330.131.7**

**Кобєлєва Т.О.,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту  
інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин  
Національний технічний університет «ХПІ», Харків

### **Шахрайство як елемент комплаєнс програми підприємства**

Питання протидії шахрайству в діяльності господарюючого суб'єкта набувають все більшої і більшої значущості як для менеджерів, так і для власників компанії. При цьому умови фінансової нестабільності кризових явищ останніх років лише підкреслили актуальність зазначених питань для стабільного розвитку підприємства. При цьому шахрайство стає однією з найбільш важливих складових комплаєнс програми підприємства.

Існує ряд проблем, що виникають при організації ефективної системи протидії шахрайству в складі комплаєнс програми промислового підприємства.

**Одна з перших** - наявність розбіжностей категоріально-понятійного характеру. Так, в даний час існують два основних підходи до визначення поняття шахрайства: юридичний (український) підхід і розширювальний (закордонний) підхід. Перший з них ґрунтується на визначенні поняття шахрайства відповідно до Кримінального кодексу України (далі - КК України), а другий ґрунтується на основі аналізу зарубіжної практики протидії шахрайству і включає в себе більш широке тлумачення даного виду злочину, тобто під розширене тлумачення можуть підпадати відразу кілька статей КК України. Відповідно до статті 190 КК України «Шахрайство», під шахрайством розуміється заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою. Проведений порівняльний аналіз зарубіжних джерел, присвячених проблематиці протидії шахрайству, дозволяє говорити про інший трактуванні даного поняття. Так, відмітною особливістю розширювального підходу до визначення шахрайства є те, що основним і єдиним критерієм, на основі якого неправомірна дія визнається шахрайством, є обман як спосіб досягнення протиправних цілей.

Відомі американські фахівці в галузі вивчення шахрайства наступним чином визначають це поняття: «Існує два способи незаконно щось відібрати у інших: чи приставити до їх скроні пістолет і змусити віддати «це», або виманити «це» обманом. Перший спосіб у всіх його різновидах ми називаємо розбоєм, або грабунком, а другий - шахрайством». Крім того, вони виділяють два елементи шахрайства: обман і довіру. «Без довіри шахрайство неможливо».

**Другою проблемою** слід визнати відсутність єдиної класифікації видів шахрайства в Україні. Так, згідно з нормами КК України, передбачається класифікація в розрізі способу вчинення злочину, а саме обман або зловживання довірою. Більш розгорнута типізація розглянутих зловживань в нормах КК не

представлена. Можна більш детально аналізувати дані способи. Відповідно до класифікації, запропонованої Н.А.Лопашенко [1] і розробленої в тому числі на основі аналізу правозастосовчої практики країн колишнього СРСР, обман можна класифікувати, наприклад, наступним чином: обман щодо дійсних намірів; обман у предметі злочину: в його властивостях, якості, кількості; обман в будь-яких факти чи події; обман в особистості винного; обман в грі; так званий «циганський обман», або обман з використанням гадання; обман в лікуванні або цілительство і ін.

Також можлива і більш глибока класифікація зловживання довірою: відмова від оплати і привласнення товарів, отриманих винним в кредит; заняття грошей або майна в борг і привласнення їх; отримання авансу за роботу, яку винний не збирається виконувати; отримання і привласнення банківських кредитів; привласнення орендованого майна; привласнення передоплати і т. д.

**Третьою проблемою** може виступати відсутність системного аналізу причин і умов виникнення шахрайства в діяльності господарюючого суб'єкта. При цьому найбільшій уваги, на нашу думку, все ж заслуговує підхід, розроблений зарубіжними авторами.

#### Література.

1. Лопашенко Н.А. Преступления в сфере экономики. – М.: Волтерс Клувер, 2006. – 720 с.
2. Nagy Szabolcs Digital economy and society – a cross country comparison of Hungary and Ukraine / S.Nagy // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 46 (1267). – С. 174-179.
3. Pererva P.G. Technology transfer / P.G.Pererva, György Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
4. Nagy Szabolcs Monitoring of innovation and investment potential of industrial enterprises / S. Nagy, P. Pererva // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 10-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 18 травня 2018 р. – Харків : ХНАДУ, 2018. – С. 88-89.
5. Sikorska M. Compliance service at guest services enterprises / M.Sikorska, György Kocziszky, P.G.Pererva // Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 19 жовтня 2017 р. – Полтава : ПУЕТ, 2017. – С. 389-391.
6. Kocziszky György Reputational compliance / György Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobielieva // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О.В. Манойленко. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – С. 140-143.
7. Kocziszky György Anti-corruption compliance in the enterprise's program [Electronic resource] / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, P.G.Pererva // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі. – Кременчук, 2017. – С. 164-167. – Режим доступа: <https://drive.google.com/file/d/1r-6uz8h9jl-bCWwpPrY7esG925mrQudP/view>
8. Nagy Szabolcs Estimation of economic efficiency of power engineering / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток, 18-19 квітня 2018 р. – Харків : ХНУБА, 2018. – С. 3-6.

9. Kocziszky György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M.Veressomosi, T.O.Kobieliava // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард-2017" : тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р.– Харків : НТУ "ХП", 2017. – С. 54-57.

10. Nagy Szabolcs Current evaluation of the patent with regarding the index of its questionnaire / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами : матеріали 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квітня 2018 р. – Київ : НАУ, 2018. – С. 21-22.

11. Перерва П.Г. Банкротство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління / П.Г.Перерва, Т.О.Кобелєва, В.Л.Товажнянський // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХП». – 2015. – № 59 (1168). – С. 148-152.

12. Перерва П.Г. Практический маркетинг / П.Г.Перерва.- Выпуск 1. Термины и определения / Справочник менеджера промышленного предприятия.- М.: НПО «РИМ», 1991.- 96 с.

**УДК 336.2:338.43**

**Ковальова О. В.,**

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту  
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

### **Окремі аспекти оподаткування сільськогосподарських підприємств**

Аграрний сектор будь-якої країни потребує певної підтримки зі сторони держави через такі фактори, як: трудомісткість, сезонність виробництва та забезпечення продовольчої безпеки. Одним із засобів опосередкованої державної підтримки виступає оподаткування.

У систему податкового стимулювання аграрного сектору входив запроваджений з 1999 р. по 2015 р. фіксований сільськогосподарський податок (тепер єдиний податок), спеціальний режим в оподаткуванні діяльності сільськогосподарських підприємств, що діяв до 2017 р., та компенсація заходів аграріям, що працюють на спрощеній системі оподаткування [1].

Відповідно до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) об'єктом оподаткування сільськогосподарських підприємств, які входять до IV групи єдиного податку є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, пасовищ, сіножатей та багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, ставків, озер, водосховищ), що перебувають у власності сільськогосподарського товаровиробника або надані йому в користування, у т. ч. на умовах оренди. Базою оподаткування податком для платників IV групи – сільськогосподарських товаровиробників – є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, пасовищ, сіножатей та багаторічних насаджень). При цьому враховують коефіцієнт індексації, який визначається на 1